

31. мај. Светски дан без дуванског дима

“Здравствена упозорења на паклицима цигарета“

„СТОП дуванском диму“

Министарство здравља Републике Србије – Републичка стручна комисија за превенцију пушења, Институт за јавно здравље Србије “Др Милан Јовановић Батут” - Канцеларија за контролу дувана и Удружење за јавно здравље Србије и ове године обележавају 31. мај. 2009. године Светски дан без дуванског дима. Тема овогодишње манифестације је „Здравствена упозорења на паклицима цигарета“, а слоган „СТОП дуванском диму“.

Здравствена упозорења на паковањима дуванских производа која комбинују текст и слику једна су од најисплативијих начина да се подигне свест јавности о озбиљним здравственим ризицима због дувана и да се смањи употреба дувана.

Доказано је да је здравствена упозорења на паковањима дуванских производа јефтин и моћан начин да се покаже истина о употреби дувана. Упозорења која имају слику оштећења мозга, срца или зуба, а која су настала због дувана, посебно су делотворна када се људима саопштавају ризици због дувана, али и као мотив за промену понашања - за остављање пушења или смањивање употребе дувана. Сlikовна упозорења шаљу јасну и непосредну поруку, чак и онима који су неписмени. Она смањују привлачност дуванских паковања – а лепо паковање и познати бренд су и те како важни новим корисницима, обично младим људима.

У дуванском диму (који потиче од издахнутог ваздуха пушача и дуванском диму који се шири из запаљене цигарете) налази се преко 4 000 хемијских материја, од којих је бар 50 канцерогених, узрочника малигних болести. Поред њих, у дуванском диму присутне су и друге токсичне хемијске материје, као што су угљен-моноксид, азотни оксиди, ацетон, арсен, амонијак, формалдехид, радон, полонијум 210, олово и многи други. Никотин из цигарете одговоран је за настанак зависности код пушача.

Око 85% дуванског дима одлази у околину и код особа које га невољно удишу изазива различите тегобе као што је надражај носа, грла и плућа, кашаљ, кијање, сузење очију, кијавица, главобоља, да поменемо саме неке акутне и тренутне ефекте излагања дуванском диму. Поред ових, излагање дуванском диму знатно повећава ризик за настанак рака плућа (за 20% до 30%), појаве и погоршања астме, погоршања хроничне опструктивне болести плућа и емфизема, али и коронарне болести и можданог удара (у оба случаја за 25%). Дувански дим посебно је штетан за труднице и децу. Доказано је да се код трудница које су биле изложене дуванском диму бебе рађају раније, са мањом телесном тежином и чешће са

Министарство здравља Републике Србије

Адреса: Немањина 22-26, Београд   Тел: +381 11 3616 244   Факс: +381 11 2656548
E-mail: press_zdravlje@zdravlje.gov.rs   Web-site: www.zdravlje.gov.rs

знацима незрелости. Код беба које су невољно изложене дуванском диму чешће се јавља синдром изненадне смрти, а деца чешће добијају и имају погоршање астме, респираторне инфекције и упале средњег ува.

Пушење је највећи појединачни узрок смртности становништва који се може превенирати одговарајућим мерама здравствене политике!

Преко милион умрлих **годишње** у Европи у целини и више од пола милиона у земљама Европске уније настаје као последица овог облика ризичног понашања. Процењује се да је због пушења настало:

- 25% свих смртних исхода од малигних болести, ,
- 20% свих смртних исхода од кардиоваскуларних болести,
- у целини 15% свих смртних случајева у Европи. .

Међутим, оно што још више забрињава је чињеница да више од 19 000 непушача у ЕУ умире због «пасивног пушења».

Већина је изложена дуванском диму код куће, или на свом радном месту, као што је случај са особама запосленим у индустрији хотелијерства или у баровима, ноћним клубовима и ресторанима. Ове случајеви смртних исхода могли су се избећи да нису били изложени дуванском диму и да им је обезбеђена здрава радна и животна средина.

Постоје докази да су у спасавању милиона људских живота у Европи и свету ових пет мера најделотворније: (Health evidence network - solid evidence for sound decision, www.euro.who/HEN):

1. Повећање цена цигарета путем повећања пореза и акциза,
2. Забрана рекламирања и оглашавања дувана и дуванских производа,
3. Ограничавање пушења у затвореним просторима у јавним и радним местима,
4. Промоција здравља и здравствено васпитање становништва;
5. Ширење мреже саветовалишта за одвикавање од пушења са применом метода и терапијских процедура за одвикавање од пушења.

Новим законом о заштити становништва од изложености дуванском диму предвиђа се увођење забране пушења у свим јавним и радним местима, укључујући и ресторани, кафане и кафиће, првенствено ради заштите здравља и запослених угоститељских радника и гостију – непушача. У међувремену, потребно је у свакој прилици јасно и недвосмислено понављати да је и само излагање дуванском диму штетно и да се **заштитом одраслих и деце од дуванског дима може сачувати здравље и спречити превремено умирање.**

Прва земља која је увела закон којим се забрањује пушење на свим јавним и радним местима била је Ирска, која је законом из 2004. године забранила пушење и у ресторанима, пабовима и кафићима. Ни највећи скептици нису могли да претпоставе да ће се закон добро поштовати и да ће га се придржавати чак и најстраснији пушачи и поштоваоци ирског пива. За примером Ирске повеле су се и многе друге земље, као што су Шкотска, Енглеска, Норвешка, Шведска, Малта, Словенија, Аустралија, Нови Зеланд, многе државе у Сједињеним Америчким Државама, као и град Њујорк, затим Канада, Јужна Африка, и од недавно, Француска, Немачка, Хрватска, Индија, Турска и друге.